

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА (ДИДАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ)

Ступінь бакалавра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність 013 Початкова освіта
Освітньо-професійна програма: Початкова освіта

Миколаїв – 2022

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової та дошкільної освіти Якименко С.І.

РЕЦЕНЗЕНТ: Біда О.А., доктор педагогічних наук, професор Кафедри педагогіки та психології ЗУІ ім. Ференца Ракоці ІІ

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Голова навчально-методичної комісії (Хрящевська Л.М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «31» серпня 2021 року № II

Голова навчально-методичної комісії (Цвєтковська Т.В.)

Anotaciya

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка (Дидактика початкової освіти)» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес навчання у початковій школі.

Мета вивчення курсу полягає у наданні майбутнім учителям початкової школи розуміння сутності дидактики початкової освіти та шляхів застосування її закономірностей у різних умовах навчання молодших школярів; розвиток педагогічного мислення студентів.

Ключові слова: дидактика, освіта, процес навчання, методи навчання, засоби навчання, урок, комбінований урок.

Abstract

The programme of the normative academic discipline "Pedagogy (Didactics of Primary Education)" has been prepared in accordance with the educational and professional program for training bachelors of specialty 013 Primary education according to the educational and professional program "Primary Education".

The subject of research is the learning process in elementary school.

The objective of the course is to provide future primary school teachers with an understanding of the essence of primary education didactics and the ways of applying its laws in various learning conditions for primary school students; development of students' pedagogical thinking.

Key words: didactics, education, teaching process, teaching methods, teaching aids, lesson, combined lesson.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка (Дидактика початкової освіти)» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання у початковій школі.

Міждисциплінарні зв'язки: є складовою частиною професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і пов'язана з історією, філософією, психологією, анатомією та фізіологією, педагогічними дисциплінами – загальними основами педагогіки, історією педагогіки, теорією виховання, педагогічною творчістю, сучасними педагогічними технологіями, методиками навчання окремих дисциплін, а також є основою для проходження майбутніми вчителями початкової школи педагогічної практики.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета – надання майбутнім учителям початкової школи розуміння сутності дидактики початкової освіти та шляхів застосування її закономірностей у різних умовах навчання молодших школярів; розвиток педагогічного мислення студентів.

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- розкрити основні складові дидактики: її виникнення, предмет, завдання, зміст початкової освіти, процес навчання, його закономірності, принципи, методи, технології, форми організації, новітні підходи до контролю й оцінювання результатів навчання; особливості організації навчання в малочисельній школі; розвиток дидактичних систем початкової освіти в зарубіжних країнах;

- розкрити найважливіші загальні залежності між цілями, змістом, умовами та результатами навчання; підвести до розуміння, що головні цінності в освіті – дитина та педагог, здатний розвивати, захищати та оберігати індивідуальність учня;

- навчити студентів використовувати навчальний матеріал у конкретних умовах педагогічної ситуації, спираючись на засвоєні теоретичні положення; підготувати до свідомого оволодіння дидактичними уміннями та технологіями; залучати до діяльності творчого характеру (виступу, доповіді, плану дії тощо);

- виховувати у студентів працьовитість, відповідальність до виконання завдань курсу і майбутньої професії; дисциплінованість, самостійність.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН 4. Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, сучасні навчальні технології.

ПРН 5. Знати суть методичних систем навчання учнів початкової школи освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН 6. Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державного стандарту початкової освіти, навчальних програм предметів, які вивчаються в початковій школі, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

ПРН 12. Проводити уроки в початковій школі, аналізувати урок щодо досягнення його мети й завдань, оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. *Загальнонаучальна*. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

ЗК 8. *Міжсуб'єктної взаємодії*. Здатність до ефективної міжсуб'єктної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів.

ЗК 10. *Рефлексивна*. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку учнів, творчому підходові до навчально-виховного процесу початкової школи.

II. Фахові:

ФК 1. Здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін, що є теоретичною основою побудови змісту освітніх галузей, визначених Держстандартом, задля усвідомлення їхньої реалізації в освітній галузі загалом, та окремих змістових лініях зокрема.

ФК 3. *Педагогічна компетентність*. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти. Складниками педагогічної компетентності є дидактична, виховна, організаційна.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. Кредит 1. Теоретичні основи дидактики

Тема 1. Дидактика як галузь педагогіки.

Предмет і функції дидактики, становлення дидактики як науки. Зв'язок дидактики з іншими науками. Завдання сучасної дидактики початкового навчання. Види і методи дидактичних досліджень.

Тема 2. Особливості змісту початкової освіти. Характеристика Державного стандарту початкової освіти.

Поняття про зміст освіти. Реформування змісту початкової освіти. Зміна Державного стандарту початкової освіти в умовах Нової української школи. Навчальні плани і програми для початкових шкіл. Підручники для початкової школи.

Кредит 2. Методи та засоби навчання

Тема 3. Сутність та структура процесу навчання у початковій школі.

Сутність процесу навчання. Принципи і правила навчання. Етапи навчального процесу. Організація диференційованого навчання. Мотивація учіння молодших школярів. Гуманізація навчального спілкування. Організація навчального співробітництва. Емоційність процесу навчання.

Тема 4. Характеристика методів та засобів навчання у початковій школі.

Сутність і функції методів навчання. Класифікація методів навчання. Методи усного викладу навчального матеріалу. Наочні методи навчання. Практичні методи навчання. Дидактичні ігри. Самостійна робота учнів як метод навчання. Формування в молодших учнів досвіду пошукової діяльності. Вибір і поєднання методів навчання.

Кредит 3. Форми організації процесу навчання у початковій школі

Тема 5. Особливості форм організації процесу навчання у початковій школі.

Історії розвитку організаційних форм навчання у початковій школі.

Визначення цілей уроків. Добір змісту й методичного забезпечення уроку. Багатоваріантність структури уроків. Дидактичні особливості уроків для учнів шестирічного віку.

Тема 6. Структура комбінованого уроку в початковій школі. Інтегрований урок як основа навчального процесу в Новій українській школі.

Методика проведення комбінованого уроку, критерії ефективності комбінованого уроку. Рефлексивний висновок підсумкового етапу уроку. Нетрадиційні форми навчання у ПШ. Дидактичні особливості інтегрованих уроків.

Кредит 4. Технології навчання учнів початкової школи

Тема 7. Технології навчання учнів початкової школи: проектна, ігрова, інтерактивна.

Поняття «технологія» і «навчальна технологія». Мета і завдання технологічного підходу навчання. Проектна технологія. Методика її реалізації. Ігрова технологія. Методика її реалізації. Загальна сутність поняття «інтерактивна технологія», «інтерактивний метод». Класифікація інтерактивних технологій. Методика проведення інтерактивних вправ.

Тема 8. Дидактичні особливості уроків у 1 класі.

Способи організації навчальної діяльності на уроках у 1 класі. Особливості побудови комбінованого уроку у 1 класі. Використання дидактичних ігор на уроках у 1 класі: ігри- вправи. Особливості і умови проведення нетрадиційних уроків у 1 класі.

Кредит 5. Формування загальнонавчальних умінь молодших школярів

Тема 9. Уміння учнів учитись як ключова компетентність шкільної освіти. Сутність і структура уміння вчитися. Вікова та індивідуальна характеристика молодших школярів як суб'єктів навчання. Розвиток в учнів процесів сприймання. Мотивація учіння молодших школярів. Формування структурних компонентів уміння вчитися.

Тема 10. Сформованість в учнів загальнонавчальних умінь.

Формування в учнів уміння планувати свою роботу. Формування в учнів аналітико- синтетичних умінь. Формування в учнів уміння порівнювати, зіставляти і протиставляти.

2.

3. Рекомендована літератур аБазова

1. Біляковська О. О., Мишишин І. Я., Цюра С. Б. Дидактика вищої школи : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 360 с.
2. Бондар В. І. Дидактика. К., 2007. 386 с.
3. Галузяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка: навчальний посібник. Вінниця: РВВ ВАТ “Вінблдрукарня”, 2001. 200 с.
4. Дубасенюк О. А. Практикум з педагогіки. К., 2004. 464 с.
5. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: Підручник. К.: Знання-Прес, 2003. 402 с.
6. Кузьмінський А. І., Омеляненко С. В. Технологія і техніка шкільного уроку : навч. посіб. К. : Знання, 2010. 335 с.

7. Малафійк І. В. Дидактика. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 406 с.
8. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посібник. З.є видання, доповнене. К.,2008. 608 с.
9. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. 2-ге вид. К. : Каравела, 2012. 496 с.
10. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. К., «Грамота», 2012. 502 с.
11. Ситаров В. А. Дидактика: учебное пособие / под ред. В. А. Сластенина. М., 2002.
12. Сластенин В. А., Каширин В. П. Психология и педагогика. М.: Издательский центр «Академия», 2003. 480 с.
13. Червінська І. Б. Дидактика початкової школи : практичний курс : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2015. 200 с.

Допоміжна

1. Бордовская Н. В., Реан А. А. Педагогика: Учебник для вузов. СПб.: Питер, 2004.300 с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. З-тєвид., доопрац. і доповн. К. : Знання, 2008. 566 с
3. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник. К., 2001. 343 с.
4. Гуманізація процесу навчання в школі: навч. посібник / за ред. С. П. Бондар. 2-ге вид.,доповн. К.: Стилос, 2001. 256 с.
5. Кузьмінський А. І., Вовк Л. П., Омеляненко В. Л. Педагогіка: завдання і ситуації:Практикум. К.: Знання-Прес, 2003. 398 с.
6. Левченко Т. І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах.Вінниця: видавництво “Нова книга”, 2002. 512 с.
7. Чайка В. М. Основи дидактики : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Академвидав, 2011. 240 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольна робота, тести, усне опитування, творчі роботи, наукові статті; перевірка конспектування лекцій, першоджерел, виконання індивідуальних завдань та самостійних робіт, захист проектів.